

Проект „Овластяване на полагащите дългосрочна грижа в семейството“ (С грижа за грижа) № BG05/1081

Коментари и предложения от гражданите относно проекта за Закон за физическите лица и мерките за подкрепа - Роза Димова

*Информационно събитие за представяне на резултатите
28 октомври 2015 г., гр. София*

ОБСЪЖДАНИЯ

- Предложенията и препоръките на гражданите, които участваха в проекта, бяха събрани по време на групите за самопомощ - **София, Карлово и Велико Търново през юни 2015 г.**
- В обсъжданията участваха **над 50 души - полагащи дългосрочни неформални грижи** в семейството за възрастни хора и деца с увреждания, **социални работници и НПО.**
- Екипът на ЦИПЖ представи проекта на Закона за физическите лица и мерките за подкрепа в групите за самопомощ, тъй като в предишните сесии, хората споделиха **много административни и правни предизвикателства** и пожелаха да участват с мнения.

ЗАЩО ?

- Групата на полагащите неформални грижи в семейството в България е огромна, а в същото време, тя е все още невидима в обществото и нейния глас не се чува. Тя няма нито **формална**, нито **неформална** организационна структура, а в голямата си **част ще е засегната от закона**.
- Много от тях много често се сблъскват с различни административни и правни процедури, които ги затрудняват и често стават повод да останат **изключени от възможностите да ползват социални услуги**, поради липса на време, информация или **сложни и дълги процедури** (медицински помощни средства, ТЕЛК, програмата личен асистент), за които имат нужда от юридическа помощ.

ОБСЪЖДАНИЯ

- Законът не прави разлика в прилагането при хипотезите на **интелектуално затруднение, психично разстройство** или **деменция**.
- НО случаите **на деменция** са по-особени, защото, ако действително човек страда от деменция, промените са **дегенеративни**, не настъпва обратна еволюция и **механизмът за оказване на подкрепа**, разписан от проекта на закона, би бил по-скоро затруднителен, **поради временният характер на мерките (2г.)**.

ГПК Чл. 339. (2) Съдът с решението си определя срок, за който мерките за подкрепа следва да се прилагат, който не може да е по-дълъг от 2 години.

ДЕМЕНЦИЯ?

➤ *Сериозни затруднения* – “**Съдът** изследва възможностите на лицето и наличието на сериозни затруднения. Съдебното решение не може да се основава **само на психиатрична експертиза** или **само на медицинско обсъждане на увреждането**”.

➤ **ВЪПРОС:** Как ще се приложи тази разпоредба в случаите на деменция в практиката? **Как състоянието на деменция ще бъде доказано? С какъв документ?**

Разпознаването на деменцията и отграничаването ѝ от други подобни състояния, понякога може да бъде трудно. Нужно е да се събере цялата необходима информация относно състоянието на пациента и да се оцени неговото състояние. Ще има ли време в рамките на съдебното производство това да се случи и колко ще струва. **Тази процедура ще трябва да се повтори след 2 години отново!**

ДЕЕСПОСОБНОСТ

- Проблем, срещан в практиката, свързани с удостоверяването на дееспособността. Съгласно **чл. 578 (4) ГПК при удостоверяване на подпис върху частен документ**, нотариусите следва да се уверят в дееспособността на лицето, чието изявление се удостоверява, с цел да се гарантира действителността на извършеното волеизявление.
- Нотариусът, освен формалната проверка за дееспособността (навършило ли е лицето пълнолетие), следва да се убеди и доколко лицето може да действа разумно **чрез разговор**, даващ възможност за констатация, че лицето е дееспособно, без тази му констатация, обаче да се ползва с доказателствена сила. (Решение - № 473/12, ВКС). **Как тези разпоредби ще се съчетаят с мерките за подкрепа?**

ДОВЕРИТЕЛНА ВРЪЗКА

- Определяне на доверителната връзка може да се осъществи на базата на **дълго наблюдение**, за което няма да има време в съдебното производство. Бяха изразени съмнения, че в семейства, в които има спорове за имущество, всички роднини ще имат желание да докажат, че са в доверителна връзка с възрастен човек, който разполага с имоти, а възможностите за злоупотреба не са възпрепятствани от закона.
- Допълнени бяха съмнения, доколко е удачно мерките за подкрепа да се искат и от **органа по подкрепено вземане на решения – кметът на общината**. По-скоро въпрос в кои случаи може кметът да иска мерки за подкрепа и защо? Законът не дава отговор.
- Законът също така не ограничава **с колко души едно лице може да е в доверителна връзка**. Въпросът породи оживени дискусии и различни примери от практиката за оказване на натиск и злоупотреба с доверието на възрастни самотни хора.

ПРОЦЕДУРАТА

- Много от възрастните хора и хората с тежки увреждания надали ще могат **физически да участват в процедурата**. Изразени бяха съмнения относно възможността съда да придобие непосредствени впечатления за лицата, чрез личен контакт, включително чрез посещение извън сградата на съда, особено в София.
- Възрастни хора, които полагат грижи **за свои пораснали деца с увреждания**, за тях този закон е утежнение, те биха били по-облекчени, ако имат по-широк достъп до защитени жилища, вместо да поемат ролята на подкрепящи.
- **Предварителната декларация**, която лице може да направи за това съдът да определи лица да го подкрепят, **не бе приета с разбиране** от полагащите грижи, поради това, че тя ще трябва да бъде удостоверена **веднъж от нотариус**, а втори път **одобрена от съда**. Най-вероятно това ще се окаже физическа пречка за възрастните и хората с тежки увреждания и за техните близки.

КОЛКО ЩЕ СТРУВА?

- Изпълнението на закона ще наложи събиране на такси от съда, разходи за възнаграждения на адвокати, експертизи на вещи лица и др.
- По настоящем едно дело за поставяне под запрещение струва около 300 - 350 лева.
- Ако мерките се актуализират на всеки две години, това ще е сериозна финансова бариера и трябва да се помисли за финансовото изражение на законодателните промени и как те ще се отразят на засегнатите лица.

КОМЕНТАРИ

- Процедурата за вземане на решение за настаняване на възрастните хора с деменция в дом, извън ситуациите на риск - тази хипотеза отсъства от закона.
- Кой може да поеме ролята на подкрепящ при възрастни хора с деменция, които нямат живи роднини и близки?
- Съдът проверява дали на подкрепения са разяснени в достатъчна степен смисълът и последиците на мерките - използването на жестомимичен превод, който обикновено е скъп, а за да се изпълни процедурата ще се наложи да бъде използван.

ВЪПРОСИ

- Какви услуги ще бъдат развити в общините, за да отговорят на този закон? В случай, че в дадено населено място няма доставчици на социална услуга, която да подпомага процедурата, кой ще влезе в тази роля?
- Институциите – съда и службите за социално подпомагане и органа за оказване на подкрепа са натоварени с прекалено много отговорности и преценката на съда и на социалния работник, ще е на арбитър в семейни отношения, които може би няма да разбират напълно. Това не е материя, в която съдът е вещ, най-вероятно поради огромния обем работа, случаите ще се решават формално.
- Бюрата за правна помощ ще бъдат ли ангажирани по закона и как?

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!